

Innehållsförteckning

	Sid
Abstract	
Förord	
DEL I INTRODUKTIONEN	13
1. Inledning	15
1.1. Syfte och frågeställningar	15
1.2. Avgränsning i tid och rum	16
2. Forskningsläge och kulturgeografiska perspektiv	17
2.1. Tidigare forskning	17
2.1.1. Resenärer och insamlare	18
2.1.2. Finska språk- och folklivsforskare	21
2.1.3. Finnskogsforskare	23
2.1.4. Avhandlingar	32
2.1.5. Diskussion om tidigare forskning	33
2.2. Skogsfinsk forskning i kulturgeografiskt perspektiv	34
2.3. Aktuell forskningssituation	47
2.3.1. Fritidsforskning och akademisk forskning	48
2.3.2. FINNSAM	49
2.4. Forskningsbehov och utvidgade frågeställningar	50
2.5. Avhandlingens uppläggning	52
3. Metoder och källor	55
3.1. Metoder med utgångspunkt från källorna	55
3.1.1. Ett narrativt perspektiv	56
3.2. Arkivkällor	57
3.2.1. Kartor	57
3.2.1.1. Geometriska jordeböcker	59
3.2.1.2. Lantmätare	59
3.2.1.3. Källkritik av geometriska jordeböcker	62
3.2.1.4. Skattningskartor	71
3.2.2. Kameralt källmaterial	73
3.2.3. Roteringslängder	74
3.2.4. Kyrkböcker	74
3.2.5. Domböcker	75
3.2.6. Rannsakingar	76
3.2.6.1 Landskontorets handlingar	76
3.2.6.2 Förhöret i Orsa 1636	77
3.2.7. Dokumentationsmaterial	79
3.2.8. Källkritik av längder och dokumentationsmaterial	81
3.3. Muntliga källor och litteratur	85
3.3.1. Sägner och sägners värde	85
3.3.2. Källkritiska aspekter på sägner som källa	88

DEL II SKOGSFINNARNA	91
4. Kolonisationen	93
4.1. Skogsfinnarnas bakgrund i Finland	94
4.1.1. Sociala mönster	97
4.2. Kolonisationsförlopp	100
4.3. Finnbosättningarna norr om Dalälven	105
4.3.1. Lista över etablerade finnbosättningar	106
4.3.2. Utbredningsområde	113
4.3.3. Finnbosättningarnas läge	118
5. Skogsfinska perspektiv	121
5.1. Svedjefinnar-skogsfinnar, finnmark-finnskog	122
5.1.1. Vad är en skogsfinne?	123
5.1.2. Exemplet Ovensjö och Järbo	124
5.1.3. Exemplet Forsbodarna-Jäderfors	125
5.2. Västfinnar-skogsfinnar	126
5.2.1. Exemplet Uppland	128
5.3. Finnar, samer och sockenlappar	129
5.4. Makt, genus och generationer	131
5.4.1. Exemplet Karin Henriksdotter	133
5.4.2. Barn och gamla i källorna	134
6. Etniska markörer i skogsfinsk kultur	137
6.1. Begreppen diffusion och innovation	137
6.2. Näringsliv	139
6.2.1. Svedjebruk	141
6.2.2. Åkerbruk	145
6.2.3. Boskapsskötsel	150
6.2.4. Jakt	155
6.2.5. Fiske	157
6.2.6. Flexibelt näringsliv	158
6.2.7. Bergsbruk och järnhantering	159
6.3. Byggnadsskick och gårdsformer	161
6.3.1. Rökstuga eller pörte	161
6.3.2. Rökbastu	163
6.3.3. Ria	166
6.3.4. Den skogsfinska gården	168
6.3.4.1. Exemplet Fansen	170
6.3.5. Källkritiska aspekter på byggnadsforskning	177
6.4. Språk, släktnamn och ortnamn	183
6.4.1. Skogsfinska släktnamn	185
6.4.1.1. Släktnamn i Jämtlands län	187
6.4.2. Skogsfinska ortnamn	191
6.5. Hantverk	193
6.5.1. Vinkelböjda spånadsfästen	194
6.5.2. Matskrin, svepskrin, brudskrin eller vackor	198
6.6. Mattraditioner och kläder	201
6.7. Etniska markörer i ett skogsfinskt perspektiv	203

DEL III SKOGSFINNARNA OCH STRATEGIerna 205

7. Strategier	207
7.1. Begreppet strategi	207
7.2. Näringslivs- och hushållsstrategier	208
7.3. Aktörer och strukturer	209
7.4. Centralmaktens strategier	212
7.4.1. Vasakungarnas kolonisationspolitik	212
7.4.2. Hertig Karls strategier	215
7.4.3. Rekrytering av kungliga skyttar	217
7.4.4. Rekrytering av finsk spion	218
7.5. Skogsfinnarnas kollektiva och individuella strategier	220
8. Migrationsstrategier	221
8.1. Kolonisateurer	221
8.2. Krigsoffer	222
8.3. Brottlingar, äventyrare och arbetsvandrare	224
8.4. Flyttningvägar och biografier	226
8.4.1. Exemplet Liten	227
8.4.2. Exemplet Laininen	229
8.4.3. Exemplet Tarvainen	230
8.5. Push-pullfaktorer	233
8.6. Kedjemigration och sociala nätverk	234
8.7. Nätverksanalys och tröskelvärdesmodell	234
8.8. Exemplet Nya Sverige	235
8.9. Migrations- och kolonisationsstrategier	238
9. Förvärvsstrategier	239
9.1. Nedsättningsbrev som strategier	240
9.2. Kronoskyttarnas strategier	244
9.3. Köpstrategier	245
9.4. Fäbod- och vallvaktarstrategier	246
9.5. Ödehemmanstrategier	248
9.6. Gästgiverivärdarnas strategier	250
10. Försörjningsstrategier	251
10.1. Hemmansägare	251
10.2. Husfinnar	251
10.3. Lösfinnar och löskonor	252
10.3.1. Exemplet Valborg Simonsdotter från Ruovesi	253
10.3.2. Exemplet bröderna Persson på Naggen	254
10.4. Ekonomiska förhållanden	255
10.4.1. Exemplet Ivar Pålssons flykt till Norge	256
10.4.2. Exemplet Israel Persson på Kölsjön	257
10.4.3. Exemplet Back-Mats & Saras emigration till Pommern	258
10.5. Yrkesstrategier	259
10.5.1. Bruksnäring	259
10.5.2. Bössmide i Fågelsjö	260

11. Sociala strategier	261
11.1. Språkliga strategier	261
11.1.1. Språket som social strategi	261
11.1.2. Språket som social barriär	263
11.2. Familjestrategier	265
11.2.1. Äktenskap	265
11.2.2. Arvsrätt	269
11.3. Kulturella strategier	270
11.4. Sociala strategiers betydelse	270
12. Strategier i konflikt och förändring	271
12.1. Av staten gynnad grupp?	271
12.2. Brukens påverkan	272
12.2.1. Rannsakingen i Dalarna 1726	272
12.2.2. Exemplet Los koboltbruk	274
12.2.3. Exemplet Alfta och Dalfors bruk	275
12.2.4. Regionala skillnader	276
12.3. Skogsfinnarnas ekonomiska strategier	277
12.3.1. Den nya ekonomin	277
12.3.2. Begreppet kluster	279
12.3.3. Kluster i ett skogsfinskt perspektiv	280
12.3.4. Klusteranalys	285
12.3.5. Vem har rätten till landskapet?	285

DEL IV SKOGSFINNARNA OCH STRATEGIERNAS I LANDSKAPET

287

13. Skogsfinnarnas landskap	289
13.1. Landskap	289
13.2. Kulturlandskap	291
13.2.1. Åkerbruk-svedjebruk	292
13.2.2. Centrum-periferi	293
13.2.3. Space-place	294
13.2.4. Äganderätt–nyttjanderätt	296
13.3. Synen på det skogsfinska landskapet	298
13.3.1. Exemplet Raman	298
13.3.2. Landskapsuppfattning i förändring	302
13.4. Det upplevda landskapet – associationslandskapet	304
13.4.1. Resedagbok från 1736	309

14. Ortnamnen – strategier i landskapet	311
14.1. Namngivningsprocessen	312
14.1.1. Denotationer	314
14.2. Ortnamnsstrategier	318
14.2.1. Ortnamnen som indikation på utbredningsområde	325

DEL V SLUTSATSER OCH SAMMANFATTNING 327

15. Slutsatser och sammanfattning	329
--	------------

DEL VI REFERENSER OCH BILAGOR 335

Ordförklaringar	337
------------------------	------------

Förkortningar	340
----------------------	------------

Figurförteckning	341
-------------------------	------------

Referenser	343
-------------------	------------

Otryckta källor	343
-----------------	-----

Arkiv och samlingar med skogsfinskt innehåll	345
--	-----

Opublicerade sammanställningar/renskifter	345
---	-----

Opublicerade uppsatser	346
------------------------	-----

Tryckta källor och litteratur	347
-------------------------------	-----

Internet	367
----------	-----

Illustratörer, fotografer och kartritare	368
---	------------

Uppgiftslämnare och översättare	368
--	------------

Summary	369
----------------	------------

Bilagor	383
----------------	------------

I avhandlingen: Register över finska släktnamn och bynamn norr om Dalälven i Carl Axel Gottlunds dagbok 1817	383
--	-----

Pollendiagram från Råsjön	384
---------------------------	-----

På cd-skiva: Information om cd-skiva	
--------------------------------------	--

Skogsfinska bosättningar norr om Dalälven	
---	--

Skogsfinska nedsättningsbrev norr om Dalälven	
---	--

Skogsfinska ortnamn norr om Dalälven	
--------------------------------------	--

Skogsfinska släktnamn norr om Dalälven	
--	--

Schaefers husförhörslängd i Gästrikland 1693	
--	--

Schaefers husförhörslängd i Hälsingland 1694	
--	--

Karta: Karta över skogsfinska bosättningar norr om Dalälven	
---	--